

Käännössuomea 1700-luvun alusta

Suuren pohjan sodan pari ensimmäistä vuotta vaativat melkoisesti kuolonuhreja, joten rykmenttejä jouduttiin jatkuvasti täydentämään. Tämä koski sekä vakinaisia ruotujoukkoja että sodan johdosta koottuja tilapäisiä »kaksikkaita». Vähän väliä tapahtuneet väenotot luonnollisesti ärsyttivät ja huolestuttivat talonpoikaisväestöä, sillä jo ennestäänkin vaivannut työvoimapula vain paheni pahenemistaan. Lisäksi väenotot tapahtuivat usein vastoin edellisen vuosisadan lopussa kruunun ja talonpoikien välillä laadittuja sopimuksia.

Myös valtiovalta oli huolestunut sen johdosta, että yhä useampi tila autioitui epätasaisesti jakaantuneen sotilasrasituksen vuoksi. Ruotujärjestelmässähän joutui kaatuneen miehen tilalle hankkimaan uuden sama ruotu tai rustholli, joka hänet oli lähettänytkin. Jonkin ruodun mies saattoi elää vuosikautia, kun taas toisen oli asetettava uusi jopa vuosittain. Tilojen autioituminen oli tietysti kruunulle varsin turmiollista, sillä sen jälkeenhän ne eivät enää pystyneet suoriutumaan sen paremmin väenotoista kuin veroistaankaan. Hallitus keksi ratkaisuksi tähän pulmaan keinon, joka oli vastoin ruotusopimuksia.

Talonpojat olivat yleensä varsin vastahakoisia taipumaan mihinkään uuteen. Kun he olivat pitkien taivuttelujen jälkeen suostuneet ruotujakolaitokseen, he pitivät siitä myös tiukasti kiinni. Kunin-
gas ja hänen neuvostonsa kuitenkin kat-

soivat, että kruunulle olisi eduksi, jos miesten ja varusteiden menetyksestä aiheutunut raskaus jaettaisiin tasan kaikkien komppanian talollisten kesken siten, että varsinaisen menetyksen korvaisi se talo, joka menetyksen oli kärsinytkin, mutta toiset tukisivat sitä aineellisesti.

Vaikka suunnitelma ei sellaisenaan edellyttänytään raskuuden lisäämistä, tiedettiin talonpojat kuitenkin vastahakoisiksi. Tästä syystä Turun lääninhallitus käännätti kuninkaalliselta neuvostolta tulleen kirjeen suomeksi voidakseen pakotteisiin ryhtyessään vedota korkeammalta taholta tulleeeseen määräykseen. Oheinen kirje on siis sanatarkka käännös alkuperäisestä ruotsinkielisestä. Valitettavasti ei ole selvitetävissä, kuka käännöstyön on tehnyt, sillä mitään mainintaa tästä ei asiakirjoissa ole.

Wapasucuinen Maanherra Herra Jacob Bure, Ninquin se Rusthällarein rasitus, iällens toimittaman, mitä Regementis caiwatan, iåcå se olis Miehist, Hewoisist, eli ionguncaldaisist Monderingin Caluista, erinomattain näiså pählåseisowaisis sodan aigoisa, ioisa se itzecunakin wuotena suurexi tule, näky ialosti sen cautta tulewan huointuxi, ios sama Rasitus eij iouduis seisattaman cohdastans sen ainuan Rusthällarin päälle, iollda Mies, Hewoinen eli muut Monderingin Calut pois tullet owat, wahn caicki Rusthällarit Companian alla tasan sijtä Cuorman candaisit, eij wåliå pitåin sijtä, olis kenellä tahtons Companian

³ Ilomantsin kruununvoudin kirjekonseptit 1795. Savo-Karjalan Maakunta-arkisto.

Rusthållareista sencaldainen Caipaminen tapahtunut, sillä tawalla nimittäin, cosca Rullat ylöspannan, caickinaisist cuin Regementis puuttu ia caiwatan, silloin mahtawat caicki Rusthollarit Companian alla yhtäläisestä cokonpanna sen Summan ia päämäärän täyttämiseksi, cuin mainitun caipamisen palckixi anotan, cuitengin nijn, että ne Rusthållarit, ioilda iotain caiwatan, sen täyttämisestä äkie Murheen pitäisit, ia iällens toimittaisit sillä Rahalla cuin coco Companiasta sitä warten ulosmaxettu on: Nijn on sentächden Hänen Kuningallinen Maijestetins meidän Caickein armollisin Cuningam, hänen meidän tygömmetulleen armollisimman Kirjoituxens cautta annetun Crakousta edesmennenä 16 Päiwänä Syys Cuusa, meitä armollisest käsenyt sowellia in osottamisten cautta pyytämään Rusthållareita caickein Regementein alla siehen saatta, että hee Companijcunnittain tämänaldaisen lijton ia yhdistyxen keskenäns tekisit, sitä paremmin cuin se heidän omaxi tarpexens ia liewityxexens tule, lijoitengin Rasituxen sitä yhtä usiasti enämmin cuin toista osates, ios se silloin monen wälillä iaetan, tutaan see sitä vähemmin, Ninuin sekin on tietämätöin, iolleij se yhdelle toiselle toisten taida tapahtu, cuin tällä erällä tähän on sattunut, ia nijn wacaisest sanotta taitaa, etteij kenellekän tällä yhteenpanemisella lijca tehdä; Mutta iällens tätä vastaan cosca enämmät wahingot yhteen usiammin sattuisit, cuin toiseen, ia sen edellisen täydyis Cuormans aina yxinäns

candaman, taidais hän sen cautta picarrest häwitä, ia Rusthålli autioxi iädä. Jota Hänen Cuningallinen Maijestetins armollisinda tahto ia käskyä, me olemme tarpellisexi löytäneet Herr Maanheralle tämän cansa ilmoitta, ia wiellä sijnä siwusa anoa, että hän tahdois Companijcunnittain coconcuttzu Rusthållareita nijsä hänen uscotusa MaanHerraläänisäns seisowaisisa Regementeisä, ia tämän Cuningallisen Maijestetin armollisimman tahdon heidän eteens asetta, achkeroiden heitä sowelliailla osoittamisilla siehen saatta, että he aiatellen oma parhastans ia liewitystäns, cuin sen alla täytän, mahdaisit keskenäns Companijcunnisans sen caldaisen yhdistyxen ia lijton, cuin äsken mainittu on, tehdä ia päättä. Ia että myös Hänen Cuningallinen Maijestetins sijnä ohes armollisest käske, sencaldaisen yhteenpanemisen täyttämiseksi, cuin Ialcawäen Regementeis tulla taita; sentähden tahdois Herr Maanherra sijnäkin samalla tawalla tehdä, cuin Rusthållareista io kirjoitettu on, odottain Me pikaisest, nijn yhdestä cuin toisesta Herr MaanHerralda wastausta ia tieto. Ia iätämme hänen Jumalan Caickiwaldian halduun.

Stuckhulmist sinä 20:denä Päiwänä locaKuusa:1702

Cuningallisen Comissionin puolesta, Johan Gabriel Stenbock, Ch. Gyllenstierna, F. Wrede, Carl E. Gyllenstierna, Diederich Wrangel, L. Wallenstedt
—/Hans Pahl

(Valtionarkisto 6838: 570—574)

RISTO VALPAS